

ANTALYA L TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/16

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 17.05.2022 tarihli ve 2022/300 sayılı kararıyla oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iv
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
2.2. KURUM PERSONELİ.....	2
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	3
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	4
3.1.1. Kurum Kapasitesi	4
3.1.2. Isınma ve Havalandırma.....	4
3.1.3. Suya Erişim	4
3.1.4. Hijyen Koşulları	5
3.1.5. Kantin	5
3.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
3.2.1. Yönetim ve Personelin Tutumu.....	5
3.2.2. Dış Dünya İle İletişim ve Açık Havadan Yararlanma.....	7
3.2.2.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı	8
3.2.2.2. Açık Görüş	8
3.2.2.3. Kapalı Görüş	8
3.2.2.4. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma.....	9
3.2.3. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler	9
3.2.4. Özel İhtiyaç Sahibi Mahpuslar ve Annesiyle Birlikte Kalan Çocuklar	10
3.2.5. İşyurtları	11
3.2.6. Sağlık ve Beslenme	11

3.2.6.1.	Revir ve Psiko-sosyal Servis.....	11
3.2.6.2.	Açlık Grevinde Olan Mahpuslar	13
3.2.6.3.	Beslenme.....	13
3.2.6.4.	COVID-19 Önlemleri	14
4.	TAVSİYELER.....	15

KISALTMALAR

- COVID-19** : Yeni Koronavirüs Hastalığı
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- HES** : Hayat Eve Sığar
- m²** : Metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- PCR** : Polymerase Chain Reaction
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli*

düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”

6. Yukarıda anılan çerçevede, Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 02.06.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret ... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarih ve 147 sayılı toplantısında alınan 2021/16 sayılı Karar ile 26.05.2021 tarihli Başkanlık Oluru uyarınca Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 02.06.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

8. Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu mevki olarak Antalya ili Döşemealtı, Kömürcüler Mahallesi 2711 No:6’da yer almaktadır.
9. Kurumda, 4 adet 3 kişilik oda, 38 adet 1 kişilik oda, 61 koğuş bulunmaktadır. Her koğuşta 7 oda 2 tuvalet, 2 banyo, 1 ortak yaşam alanı (mutfak ve oturma alanı) ve 1 açık hava alanı bulunmaktadır. Odalar 12 m²’dir.
10. Kurumda uygulamada yumuşak oda olarak nitelendirilen 2 adet oda, 3 adet revir, 2 adet mahkûm kabul geçici koğuşu, 1 adet kantin bulunmaktadır.
11. Kurumda yatakhane, tuvalet ve banyolar haricinde odalar, ortak alanlar ve açık hava alanlarının izlendiği, 93 güne kadar kayıt saklama süresi bulunan bir kamera sistemi bulunmaktadır.

2.2. KURUM PERSONELİ

12. Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda fiili olarak görev yapan 348 personel bulunmaktadır. 1 kurum müdürü, 4 kurum ikinci müdürü, 3 idare memuru, 1 dış tabibi, 1 sayman, 6 psikolog, 2 öğretmen, 14 infaz ve koruma baş memuru, 269 infaz ve koruma memuru, 6 cezaevi kâtabi, 3 bilgisayar işletmeni, 18 şoför, 6 teknisyen,

5 sağlık memuru, 2 memur, 3 aşçı, 4 hizmetli bulunmaktadır. Personelin 3'ü yüksek lisans, 170'i lisans, 68'i ön lisans, 104'ü lise ve 3'ü ilkokul mezunudur.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

13. Kurumda ziyaret tarihi itibariyle 1220'si hükümlü, 306'sı hükümsüz ve 247'si tutuklu olmak üzere toplam 1773 mahpus bulunmaktadır.¹ Ziyaret tarihi itibariyle, Kurumda 314 kadın mahpus, 33 anne yanında kalan çocuk, 166 erkek ve 9 kadın olmak üzere 175 yabancı uyruklu mahpus, 2 engelli² mahpus bulunmaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

14. Heyet üyeleri Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna giriş yaptıktan sonra Kurum Müdürü ile ilk görüşmeyi gerçekleştirmiştir. Ziyaret kapsamında sayım listesi ve koğuş kroki planı üzerinden engellilik durumu, uyruk, cinsiyet, yaş, suç tipleri ve koğuş tipleri dengesi göz önünde bulundurularak, karantina koğuşlarındaki mahpuslar dâhil olmak üzere heyet ile koğuş ortak açık hava alanlarında idari personel ve infaz ve koruma memurları olmaksızın görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

15. Ziyaret sırasında kantin, revir, psiko-sosyal servis, mahpusların kabul işlemlerinin yapıldığı kabul odası, avukat görüşme odaları, kütüphane, kamera odası, yemekhane, yumuşak oda, depo, çamaşırhane, çini atölyesi ve diğer ortak alanlar gezilmiş, ilgili personel ile görüşülmüş, çeşitli kayıt ve dosyalar incelenmiştir. Son olarak Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinmiş, Heyetin ilk gözlem ve tespitleri, mahpusların talep ve şikâyetleri hakkında yönetim ile görüşülerek ziyaret sonlandırılmıştır.

16. Kurum İdaresi, ziyaret süresi boyunca ziyaret heyeti ile iş birliği içinde hareket etmiş, Kurumdaki bina ve eklentilerin tümüne erişiminin sağlanmasında ve rastgele seçilen koğuşların bulunmasında ve kurum personeli olmadan görüşme yapılmasında kolaylık sağlamış; sağlık servisi, kütüphane ve kamera odası gibi

---

¹ Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

² 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 3/c maddesi uyarınca engelli kabul edilen mahpus.

alanlarda incelemelerde bulunulmasında, bilgi ve belgelerin paylaşılmasında olumlu bir tutum içerisinde olmuştur.

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Kurum Kapasitesi

17. Toplam kapasitesi 1670 olan Kurumda ziyaret tarihi itibariyle toplam mevcut 1773'dür. Dolayısıyla Kurumun kalabalıklaşma ve kapasite aşımı sorunu bulunduğu görülmüştür.

18. Her mahpusun kendine ait bir yatağı olmadığı, bir kısmının yerde yattığı veya demir şilte üzerinde uydukları gözlemlenmiştir.

3.1.2. Isınma ve Havalandırma

19. Ceza İnfaz Kurumunun ısıtılması doğalgaz yakıtı kullanılan kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ısınma ile ilgili sorun yaşanmadığı dile getirilmiştir.

20. Oda ve koğuşların havalandırması yeterli düzeydedir. Koğuşlarda her oda için ayrı 2 adet banyo, 2 adet tuvalet ve 4 adet lavabo bulunduğu görülmüştür. Her koğuşun içinde kendi açık hava alanı mevcut olup bu alanın her gün sabah saat 07:00 sularında açılıp akşam saat 19:00 gibi kapatıldığı belirtilmiştir.

21. Kurumun fiziki yapısı gereği birkaç oda bir havalandırma alanından ortak yararlanmaktadır. Ayrıca koğuşlarda havalandırma için pencere bulunmaktadır.

22. Ziyaret Heyetince karantina koğuşunun avlusuna çıkılarak karantinadaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Karantinada kalan mahpusların avlusu bulunmasına rağmen havalandırmadan yararlanamadıkları ifade edilmiştir.

3.1.3. Suya Erişim

23. Kurumun su ihtiyacının şebeke suyu ile karşılandığı; su dağıtımında kota/otomasyon uygulaması bulunmadığı öğrenilmiştir. Mahpusların içme suyu ihtiyacının şebeke suyunun yanı sıra Kurum kantininde satılan hazır su ile giderildiği gözlemlenmiştir. Kantinde hazır su şişeleri gözlemlenmiş, kantin fiyat listesi ile dış dünyadaki su fiyatlarının uyumlu olduğu görülmüştür.

24. Kurumun tüm odalarında sıcak su tertibatı bulunmakta ve banyo ile diğer ihtiyaçların karşılanması için sıcak su verilmektedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde her koğuşun günlük 2 saat sıcak suya erişimlerinin olduğu, bu sürenin yeterli geldiği öğrenilmiştir.

3.1.4. Hijyen Koşulları

25. Mahpuslarla yapılan görüşmeler ve İdareden alınan bilgilere göre Kurumda ciddi bir hamamböceği sorunu mevcuttur. İdare düzenli olarak ilaçlamaların yapıldığını ifade etmiştir.

26. Odaların temizliği mahpuslara aittir. Temizlik malzemeleri aylık olarak dağıtılmakla birlikte kantinden de temin edilebilmektedir. Kurumda temizlik malzemelerinin İdare tarafından sağlandığı belirtilmiş, ancak mahpuslarla yapılan görüşmelerde pandemi koşullarında yeterli olmadığı belirtilmiştir. Kurumda çamaşırların yıkanması için çamaşır makinalarının bulunduğu ve mahpusların kullanımına açık olduğu öğrenilmiştir.

27. Bir koğuşta, mahpuslarla yapılan görüşmede 2 kişi hariç tüm mahpuslar tarafından sigara içilmeyen koğuş talebinde bulunulmuştur.

3.1.5. Kantin

28. Kurumda bir adet kantin bulunmaktadır. İdareden alınan 01.06.2021 tarihli kantin sayım listesinde ürün fiyatlarının piyasa fiyatları ile benzer olduğu, Kurum kantininde ürünlerin çeşitliliğinin yeterli olduğu, son kullanma tarihlerine dikkat edildiği görülmüştür.

29. Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde Kurum kantininden giderilemeyen ihtiyaçların görevlendirilen bir memur aracılığıyla 2-3 ay içerisinde giderilebildiği ifade edilmiştir.

3.2. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.2.1. Yönetim ve Personelin Tutumu

30. Kurumda görev yapan personelin meslek içi eğitim aldığı belirtilmiştir. Personelin aldığı eğitimler arasında İşkence ve Kötü Muamele Eğitimleri, Yetişkin Okuma

Yazma Eğitici Eğitimi, Öfke Kontrol Programı, Psiko-Sosyal Destek ve Müdahale Eğitimi, Ardıç Psiko-Sosyal Destek ve Müdahale Programları Eğitimi, Depar³ Projesi Bireysel ve Grup Müdahale Programları Eğitimi, Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı Uygulayıcı Eğitimi; Öfke, Salıverilme ve İntihar Programları Uygulayıcı Eğitimi, Mesleki Müdahale Teknik ve Taktikleri Yönetici Eğitimi, Çocuk Hakları Çocuk Hükümlü ve Tutuklular ile İletişim Becerileri Eğitimi, İşaret Dili Eğitimi, Sertifikalı İlk Yardım Eğitimi, Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, Kuruma Kabul İşlemleri Eğitimleri ders olarak verilmiştir.

31. Yapılan görüşmelerde mahpusların genel olarak Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve tutumlarından memnun oldukları öğrenilmiştir.
32. Kurumda arttırılmış kapasitede mahpus barındırılması ve COVID-19 pandemisi nedeniyle ziyaret tarihi itibariyle dörtlü vardiya sistemi ile 24 saat esaslı olarak çalışılmaktadır. Bu sebeple, hizmetlerde personel eksikliğinden kaynaklı sıkıntılar meydana geldiği Kadın İnfaz Koruma Memurlarının sayısının yetersiz olduğu İdare tarafından belirtilmiştir.
33. Bazı mahpuslar tarafından, Kuruma kabul işlemi sırasında arama önlüğü giydirilmediği ifade edilmiştir. Mahkûm kabul odasında yapılan incelemede arama önlüğü bulunmadığı, önlüklerin görülmek istendiğinde ise uzak mesafedeki depodan açılmamış yalnızca bir paket getirilebildiği, kabul işlemlerinde kullanılmak üzere tek kullanımlık önlüklerin kabul odasında hazır tutulmadığı, dolayısıyla arama işlemlerinin mevzuata uygun yapılmadığı gözlemlenmiştir.
34. Son bir yıl içerisinde 68 bazı etkinliklerden alıkoyma, 54 haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, 158 hücreye koyma, 63 kınama, 76 ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, 17 ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası verildiği, disiplin kurallarına aykırı eylemlerin cezalandırıldığı iletilmiştir.
35. Ziyaret kapsamında, Kurumda bulunan 2 yumuşak oda da ziyaret edilmiştir. Yumuşak odanın tabanı ve duvarları sert beyaz plastik branda bir malzeme ile döşenmiştir. Döşemenin bir kısmının iç süngerinin parçalandığı ve deforme olduğu;

---

³ Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programlarının Geliştirilmesi Projesi

odada küçük bir havalandırma penceresi ve alaturka bir tuvaletin mevcut olduğu; odanın havasız, tuvaletin pis olduğu, odada hamam böcekleri bulunduğu, kapalı devre kamera sistemi ile 24 saat takibi yapılan bir kameranın mevcut olduğu, ilgili kameranın alaturka tuvaleti gördüğü gözlemlenmiştir.

36. Yumuşak odaya giriş ve çıkış bilgilerini içeren defter ile kamera kayıtları temin edilerek, rastgele seçilen tarihlere ilişkin süngerli odada geçirilen süreler izlenmiş ve kayıtların tutarlılığı incelenmiştir. Görüntülerde, mahpusların iç çamaşırları ile tutuldukları gözlemlenmiştir. Kurum İdaresince mahpusların kıyafetlerinin kendilerine zarar vermelerinin önüne geçebilmek adına çıkarıldığı ifade edilmiştir.
37. Yumuşak odada müşahedeye girilebilmesi için gerekli prosedürün Kurum müdürünün talimatı ile nöbetçi memura, onun da baş infaz koruma ve güvenlik memuruna bildirmesi şeklinde olduğu Kurum İdaresince belirtilmiştir. Ancak süngerli oda kayıt defterinde, talimatı kimin verdiği ve bazı kayıtlarda mahpusun hangi saatte odadan çıkarıldığına ilişkin bilgilerde eksiklikler olduğu görülmüştür.
38. Mahpuslar tarafından verilen dilekçelerin sabah sayımı ile birlikte baş memurluk birimince toplandığı, nöbetçi müdür havalesi yapıldıktan sonra zimmet defterine kaydı yapılarak dilekçe konusuna göre birimlerde görevli personelin zimmetine verildiği; zimmetle teslim alınan dilekçelerin görevli personel tarafından UYAP kaydı yapılarak ilgili makamlara gönderildiği öğrenilmiştir.
39. Mahpuslarla yapılan görüşmede, her ne kadar sözlü olarak veya dilekçe vasıtasıyla şikâyet talebinde bulunabilseler de; taleplerine uygun sürede cevap verilmediği, İdare ile iletişim kurmakta sıkıntı yaşadıkları, Kurum içi dilekçelere dönüş alamadıkları ve Kurum içi dilekçelerine ilişkin bir evrak kayıt numarası verilmediği ifade edilmiştir.
40. Son 6 ay içerisinde yapılan şikâyetlerin sayısı ve niteliği incelendiğinde; kantinde satılan ürün çeşitliliğinin az olduğu, ürün fiyatlarının yüksek olduğu, kargo yoluyla gelen eşyaların mahpuslara verilmediği, dosyası içeriğinde bulunan evrak fotokopi taleplerinin geç verildiği, kapalı ceza infaz kurumlarına nakil talebinde bulunamadıkları, hastaneye gidemedikleri, istediği ilacı kurum aile hekimine yazdıramadıkları gibi şikâyetlerin mevcut olduğu gözlemlenmiştir.

3.2.2. Dış Dünya İle İletişim ve Açık Havadan Yararlanma

41. Kuruma gelen ziyaretçilerin, nizamiye bölümünde biyometrik tanıma sistemleri (göz irisi tanıma) ile kayıtları yapılmaktadır. Jandarma ve Ceza İnfaz Kurumu personeli gözetiminde üst araması ve duyarlı kapı sistemi, getirilen eşyalarda ise X-Ray sistemi kullanılarak sakıncalı herhangi bir madde bulunmadığından emin olunan kişiler, biyometrik tanıma sistemine göz irisi tarattıktan sonra elektronik turnike kapılardan geçerek kuruma giriş yapabilmektedir. Bu arama Ceza İnfaz Kurumu personeli ve tüm ziyaretçiler için uygulanmaktadır.

3.2.2.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı

42. COVID-19 önlemleri kapsamında açık görüşün gerçekleştirilememesi nedeniyle, mahpusların COVID-19 pandemisinden en az şekilde etkilenmeleri amacıyla daha önceden haftada 1 defa gerçekleştirilen telefon görüşmeleri haftada 2'ye çıkarılmış olup bu kapsamda mahpuslara her hafta tek seferlik 20 dakika telefon görüşmesi yaptırılmaktadır.

3.2.2.2. Açık Görüş

43. Türkiye genelinde tüm ceza infaz kurumlarında 14 Mart 2020 itibarıyla açık görüşler, COVID-19 pandemisiyle mücadele kapsamında Bilim Kurulu tavsiyesiyle durdurulmuştur.

44. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde açık görüşün bir buçuk yıldır yapılamamasının aile hayatlarını etkiler boyuta geldiği ifade edilmiştir. Kurumda bulunan mahpuslar açık görüşün gerçekleştirilebilmesi için COVID-19 aşısına büyük oranda rağbet göstermiştir. Görüşülen mahpuslar aynı zamanda ailelerinin de büyük oranda aşılandığını ifade etmiştir. Açık görüşün yeniden yapılabilmesi talepleri iletilmiştir.

3.2.2.3. Kapalı Görüş

45. Adalet Bakanlığı tarafından alınan COVID-19 önlemleri kapsamında kapalı görüşler, 2 haftada 1 defa ve mahpusun önceden belirlediği 2 yakını ile gerçekleştirilmektedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, 17.06.2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'e göre daha önce ayda 1 defa açık görüş şeklinde olmak üzere haftada 1 defa gerçekleştirilen görüşlerin pandemi

tedbirleri kapsamında 2 haftada 1 ve sadece kapalı görüş şeklinde gerçekleştirilmesinden şikayetçi olunmuş ve kapalı görüşlerin artırılması talep edilmiştir.

46. Ceza İnfaz Kurumu personeli hariç, Ceza İnfaz Kurumuna girecek herkes için HES kodu sorgulaması uygulamasına geçilmiştir. HES kodu beyan etmeyen kişiler açısından görevlendirilen bir personel vasıtasıyla HES kodu temini sağlanmaya çalışılmaktadır. HES kodu temin edilen kişilerin içeri alınması, HES kodu sorgu sonucu risk taşıyan kişilerin, hakları saklı kalmak üzere, Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne Kuruma alınmaması söz konusudur. Avukatlar, noterler dâhil olmak üzere Kuruma dışarıdan gelenlerle mahpuslar arasındaki tüm görüşmelerin kapalı görüş odalarında gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

47. Ceza İnfaz Kurumu tarafından HES uygulaması için personel görevlendirilmiş olduğu, Kurumda barındırılan tüm mahpuslara gerekli bilgilendirmelerin yapıldığı; kapalı görüşlerin her ayın 1-15 ve 15-30 tarihleri arasında olmak üzere en fazla 2 yakını ile birer defa yaptırıldığı aktarılmıştır.

3.2.2.4. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma

48. Yabancı mahpuslarla yapılan görüşmelerde, mahpuslarca yabancı dilde yayın yapan televizyon kanalı talep edilmiştir.

3.2.3. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

49. Kurumda COVID-19 süresince sosyal faaliyetlere ara verildiği belirtilmiştir.

50. İdare ile yapılan görüşmede sosyal, kültürel ve mesleki kursların açılmasına, mahpusların açık futbol sahası ile kapalı spor salonlarında futbol, voleybol, basketbol, masa tenisi gibi sportif faaliyetlerde bulunmalarına ve sosyal ve kültürel etkinliklere katılmalarına imkân tanındığı belirtilse de mahpuslar ile yapılan görüşmelerde açık hava alanlarında spor yapma ve top oynama imkânlarının bulunduğu ancak yeterli olmadığı, bu nedenle açık spor alanının kullanımının talep edildiği belirtilmiştir.

51. Kurumda açık öğretimden eğitimini sürdürmekte olan yaklaşık 300 öğrenci bulunmaktadır.

52. Kurum kütüphanesinde 4605 adet yayın bulunduğu, Antalya Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesine ait 45141 adet yayın listesinin koğuşlara dağıtıldığı ifade edilmiştir.
53. Yabancı mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde, kütüphanede Farsça ve Arapça kitabın ve sözlüğün yetersiz olduğu belirtilmiştir.
54. Pandemi öncesi dönemde Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanmış olan protokol kapsamında İl Müftülüğüne görevlendirilen 1 erkek vaizin haftada 4 gün, 1 kadın vaizenin ise haftada 1 gün müfredat programına uygun olarak dini konularda eğitim verdiği, ancak bulaş riski nedeniyle Bakanlık emri doğrultusunda din görevlilerinin oda ve koğuşlardaki faaliyetlerine ara verildiği, bireysel olarak görüşme talebinde bulunanların maske, eldiven ve sosyal mesafe kuralı çerçevesinde bireysel olarak kapalı görüşme odasında görüşme yapma imkânının bulunduğu belirtilmiştir.
55. Açlık grevindeki mahpuslarla yapılan görüşmelerde, süresiz ve dönüşümlü açlık grevi yaptıkları için her yeni grev başlangıcında tekrar üç ay süreyle “kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılma”⁴ disiplin cezası aldıkları, disiplin cezasının tekrarlanması nedeniyle kültürel ve sportif etkinliklerden çok uzun süredir yararlanmadıkları mahpuslarca ifade edilmiştir.

3.2.4. Özel İhtiyaç Sahibi Mahpuslar ve Annesiyle Birlikte Kalan Çocuklar

56. Mahpuslar tarafından annesiyle birlikte kalan çocuklara ve emziren annelere durumlarına uygun gıda verilmediği, bezi ve mamayı kantinden temin etmelerinin beklendiği ifade edilmiştir. İdare çocukların mama ve bez ihtiyaçlarının psikologlar tarafından yardım kuruluşları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve belediyeler ile görüşülerek bu kurumlar tarafından karşılandığını belirtmiş, ayrıca kantinden de bu ürünlerin temin edilebildiğini ifade etmiştir. Kurumda barındırılan çocukların yemek ihtiyacının ise Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İaşe Yönetmeliğine göre karşılandığını, 24.01.2022 tarihinden itibaren Kurumda

---

⁴ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma” başlıklı 40. maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendi: “*Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır. Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: (g) Açlık grevi yapmak.*”

annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler ve hamileler için günlük 17 TL'ye ek olarak 17 TL daha iaaşe verildiğini bildirmiştir.

57. Kurumda çocukları ile birlikte tutulan kadınlarla yapılan görüşmelerde çocukların oyun alanlarının bulunmadığı, İdareden oyuncak, resim defteri, boya temin edilmesinin talep edildiği belirtilmiştir.
58. Kurumda tercüman bulunmadığı, diğer yabancı mahpuslar aracılığıyla veyahut yabancı Arapça biliyor ise vaizin yardımı ile diğer diller için ise telefonlar için üretilen tercüme uygulamaları kullanılarak iletişim kurulduğu ifade edilmiş bu durum İdare tarafından da teyit edilmiştir.

3.2.5. İşyurtları

59. Ziyaret tarihi itibariye iş yurdu faaliyetleri çerçevesinde 37 mahpus çini atölyesinde çalışmaktadır.
60. İdare ile yapılan görüşmede, mahpusların çalışmak istemeleri halinde dilekçe talebinde buldukları, psiko-sosyal servis raporu ve doktor raporu ile çalışabilir olduklarına dair atölyelerde çalışmaya başladıkları beyan edilmiştir. İşçi koşullarında kalanlarla yapılan görüşmelerde, iş yurdunda çalışan mahpuslara yevmiye, iş ayakkabısı ve iş elbisesi verildiği, kaza sigortası yapıldığı belirtilmiştir.

3.2.6. Sağlık ve Beslenme

3.2.6.1. Revir ve Psiko-sosyal Servis

61. Kurum revir biriminde 1 aile hekimi, 1 diş hekimi, 24 saat 1 sağlık memuru ve dosya işlemlerini gerçekleştiren 1 infaz koruma memuru çalışmaktadır. Aile hekimi ve diş hekimi haftada 3 gün Ceza İnfaz Kurumunda görev yapmaktadır. Hekimler, dilekçelerine istinaden rahatsızlığını beyan eden hastaların muayenelerini yapmakta muayene sonucunda tedavilerini düzenlemekte ve takiplerini yapmaktadır. Muayene sonucu gerekli görülen durumlarda mahpusların ileri tetkik ve tedavi amacıyla hastanelere sevkleri sağlanmaktadır.
62. Kurum doktoru ile yapılan görüşmede, Kurumda çalışan doktorun İl Sağlık Müdürlüğünden belirli periyotlarla değişecek şekilde görevlendirme ile geldiği, Kurumun kalabalık olması nedeniyle hastaların muayene ve tedavi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığı belirtilmiştir.

63. Kronik hastalıkları bulunan mahpusların revir birimi tarafından resen takip edildiği; kronik rahatsızlıkları için kullandıkları ilaçlar bitmeden önce Kurum hekimi tarafından bu ilaçların tekrar reçete edildiği, anlaşmalı eczane tarafından karşılanıp aynı gün içerisinde temin edildiği ifade edilmiş; mahpuslarla yapılan görüşmelerde de bu husus teyit edilmiştir.
64. Yapılan görüşmelerde, revir taleplerine geç dönüş alındığı, hastaneye sevk edildikten sonra ise karantina koşullarına alındıkları, ancak karantina odalarının koşullarının iyi olmaması sebebiyle hastaneye gitmekten kaçındıkları mahpuslar tarafından belirtilmiştir.
65. Psiko-sosyal serviste kadrolu 6 psikolog bulunmakla birlikte, ziyaret tarihi itibarıyla 5 psikolog fiilen görev yapmaktadır.
66. Servis, mahpuslara yönelik grup çalışmaları yapmakta, bu kapsamda; öfke kontrolü, uyuşturucu madde, salıverilme öncesi mahkûm gelişimi, intihar ve kendine zarar verme, özel güvenlik ve denetim programı düzenlemekte; ayrıca mahpuslarla bireysel görüşmeler yapmakta, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM)⁵ uygulamakta, mahpusların ilk kabulünü yapıp Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF)⁶ formu doldurmakta, mahpuslar hakkında düzenli aralıklar ile gözlem değerlendirme formu, gelişim değerlendirme formu doldurmakta, mahpusların psikiyatrik ya da psikolojik ihtiyacını belirleyip psikiyatri yönlendirmesi yapmakta ve ilaç kullanımı konusunda görüşme yapmaktadır. 6 ayda bir ARDEF yenilenmektedir. Genel Risk ve İhtiyaç Raporu sonucuna göre bireysel görüşme planı yapılmakta, kriz durumlarında müdahale görüşmeleri, bireysel görüşmeler, grup çalışmaları, bilgilendirici seminerler gerçekleştirilmektedir.
67. Servise gelen hastaların gerekli görülürse ileri tetkik için psikiyatri kliniğine sevk edildiği durumlar da mevcuttur. Psiko-sosyal klinikteki görüşmeler mahpus iyileşene kadar devam etmektedir. Ortalama görüşme sayısı 3-10 olarak belirlenmiş

---

⁵ Bkz. Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> E.T.: 03.01.2022.

⁶ Ceza infaz kurumlarındaki ruh sağlığı problemleri olan hükümlü ve tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması amacıyla oluşturulan araştırma ve değerlendirme formudur. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> E.T.: 03.01.2022

olmakla birlikte mahpusun ihtiyacına göre daha fazla görüşme de gerçekleştirilebilmektedir.

68. Psikologlar tarafından; uyuşturucu bağımlılarının kriz dönemlerinde psikiyatri servisine naklinin gerçekleştirildiği, ARDEF raporları nedeniyle asıl ihtiyaç sahiplerine yeteri kadar vakit ayıramadıkları; eskiden görüşme talebi dilekçesinin geldiği gün görüşmek mümkünken, ziyaret tarihi itibariyle yoğunluk nedeniyle dilekçe tarihinden 3 hafta sonra ancak inceleme fırsatı bulabildikleri ifade edilmiştir.
69. Ziyaret heyetince, mahpuslarla yapılan görüşmeler için özel bir oda bulunmadığı, psikologların aynı odada çalıştıkları gözlemlenmiştir.

3.2.6.2. Açlık Grevinde Olan Mahpuslar

70. Ziyaret tarihi itibariyle, Kurumda 5 günlük toplu açlık grevlerinin dönüşümlü olarak devam ettiği gözlemlenmiştir. Açlık grevindeki mahpuslarla ilgili olarak, psikologla görüşmeler yapıldığı, bu mahpusların ailesine ve Adalet Bakanlığı'na bilgi verildiği; greve başlandığı andan itibaren günlük kilo tartımı, tansiyon ölçümü, bilinç durumu gibi hayati fonksiyonların takip edilerek, açlık grevinde doktor tarafından uygun görülen yiyecek ve içeceklerin (açlık grevindeki kimselere olanlara meyve suyu, yoğurt, tuz, limon suyu verildiği) iase edildiği, gerekli vitaminlerin reçete edildiği, hayati risk olması halinde öncelikle kurum sağlık personelinin ilk müdahalenin yapıp 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak sevkini sağlandığı Kurum İdaresi tarafından belirtilmiştir. Açlık grevindeki mahpuslarla yapılan görüşmelerde de bu bilgi teyit edilmiştir.
71. Revirde bulunan açlık grevine giren mahpuslara ait kayıtlar kontrol edilmiştir. Grev yapan mahpuslara limonlu ve şekerli su verildiği ve verilen günlük miktarların kayıt altında tutulduğu heyet tarafından gözlemlenmiştir. Açlık grevindekilere takviye olarak B12 vitamini ilacının da verildiği görülmüştür. Revirde görevli personelle yapılan görüşmede, açlık grevindeki mahpusların günlük kilo ölçümlerinin doktor, psikolog ve infaz koruma memurlarınca kayıt altına alındığı ifade edilmiştir.

3.2.6.3. Beslenme

72. Kurum İdaresince yemeklerin haftalık listesinin kalori ve çeşitlilik baz alınarak oluşturulduğu, yemeklerin mevzuat çerçevesinde günlük kişi başı iase miktarına

göre, yemek arabalarında bulunan tencerelerle personel tarafından odalara dağıtıldığı, koğuşa gelen yemeğin mahpuslarca tabaklara bölüştürüldüğü belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, yemek miktarlarının ve besin değerlerinin yetersiz olduğu vurgulanmıştır.

73. Ziyaret tarihi itibariyle 20'ye yakın mahpusun vejetaryen beslenme talebinin olduğu, mevcut vejetaryen menüsünün protein anlamında oldukça zayıf olduğu; ancak vejetaryen beslenmeye yönelik ete alternatif protein seçeneklerinin eklenmediği, vejetaryen beslenmeye geçiş yapabilmeleri için öncesinde Kurum doktoru tarafından muayene edilmeleri gerektiği ve vejetaryen beslenmek isteyenlerin taleplerinin karşılanmasının oldukça uzun sürdüğü ifade edilmiştir.

74. Kurum yemekhanesinde görevli gıda mühendisi ile görüşülmüş, yemeklerden düzenli olarak numuneler alındığı ve beslenmeye ilişkin tüm iş ve işlemlerin gıda mühendisi tarafından düzenli olarak takip edildiği belirtilmiştir. Aylık yemek listesi ile 72 saatlik muhafazası gerçekleştirilen gıda numuneleri mukayese edilerek teyit edilmiştir.

3.2.6.4. COVID-19 Önlemleri

75. Kurum İdaresi ile yapılan görüşmede COVID-19 pandemisi döneminde; PCR testi yapıldıktan sonra Kuruma ilk kabullerin sağlandığı, Kuruma kabulden sonra mahpusların 14 günlük karantina koğuşlarına alındığı, 14 günün sonunda tekrar PCR testi yapıldığı, test sonucu negatif çıkması halinde normal koğuşlara alındığı belirtilmiştir. Kurumda ziyaret tarihi itibariyle pozitif vaka bulunmadığı, COVID-19 pandemisinin Türkiye'de görülmeye başlandığı 2020 yılı Mart ayından ziyaret tarihine kadar görülen toplam pozitif vaka sayısının 88 olduğu, COVID-19 kaynaklı vefatın Kurumda yaşanmadığı iletilmiştir.

76. Kurum İdaresince, ziyaret tarihi itibariyle, Kurumda 60 yaş üstü mahpusların 2. doz, 55-60 yaş arasında olanların 1. doz COVID-19 aşılarının tamamlandığı, randevu ekranının 55 yaş altı kimselere açılması ile çalışmalara devam edileceği yönünde bilgi verilmiştir.

77. COVID -19 pandemisi nedeniyle alınan tedbirler doğrultusunda mahpuslara maske, personele ise maske, eldiven, tulum, yüz koruyucu siperlik, gözlük verildiği, aşılama

işlemlerinin yapılmaya devam edildiği, personele hijyen ve bulaşıcı hastalıklar eğitimi verildiği, ziyaret tarihi itibariyle Kurumda görev yapan personelin göreve başlamadan 48 saat önce PCR testine tabi tutulduğu, test sonucuna göre görevine başladığı Kurum İdaresince belirtilmiştir.

78. Ziyaret tarihi itibariyle zorunlu nakiller dışında Kurumlar arası nakil yapılmadığı Kurum İdaresince ifade edilmiş olup; yapılan görüşmelerde ziyaret heyetine çok sayıda nakil talebi iletilmiştir.
79. COVID-19 tedbirleri gereği herhangi bir neden ile Kurum dışına çıkan mahpusların Kuruma dönüşte 14 gün boyunca karantinede tutulması, mahpuslar tarafından bir şikâyet konusu olarak iletilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmede, dış hekimi ve kurum hekimine gitmekten karantina süresinin uzunluğu nedeniyle imtina ettikleri, taleplerini erteledikleri, bu durumun uzun dönemde sağlıklarını olumsuz etkileyeceği belirtilmiştir.
80. Karantina koşullarında karantina sürecinin tek kişilik odalarda geçirildiği, odaların genelinin pis olduğu, odalardan birinde yatak bulunmadığı, odalardan birinin camının olmadığı, tuvaletinin bozuk olduğu gözlemlenmiştir.
81. Ziyaret heyetince koğuşun avlusuna çıkılarak karantinadaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde 14 gün boyunca televizyon izleyemedikleri ve hiçbir sosyal etkinlikten yararlanamadıkları ifade edilmiştir.
82. Ziyaret tarihinde COVID-19 tedbirleri nedeniyle açık görüş yapılmamakta, kapalı görüşler ise devam etmektedir.

4. TAVSİYELER

Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

83. Her mahpusun kendine ait bir yatağı olmadığı, bir kısmının yerde yattığı veya demir şilte üzerinde uydukları gözlemlenmiştir. Nelson Mandela Kuralları (BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kuralları)'nın 21. maddesi "*Yerel ve ulusal standartlara uygun olarak, her mahpusa, verildiğinde temiz, iyi durumda ve temizliği korumaya yetecek sıklıkta değiştirilen, yeterli büyüklükte ve sayıda yatak takımı ve ayrı bir yatak sağlanır.*" şeklinde olup; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un, 63. maddesinin 2. fıkrasında da "*Her*

hükümlüye yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak ve yeterli sayıda yatak takımı verilir.” denilmektedir. Bu kapsamda; kişiye özel olmak üzere yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak verilmesi,

84. Karantina koğuşunun avlusu bulunmasına rağmen karantina altındaki mahpusların havalandırmadan yararlanamadıkları gözlemlenmiştir. Işık, havalandırma⁷, sıcaklık, sağlık, beslenme, içme suyu, açık havaya erişim, fiziksel egzersiz, kişisel hijyen, sağlık hizmeti ve yeterli kişisel alan ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere Nelson Mandela Kuralları’nın 42. maddesi uyarınca genel yaşam koşullarının istisnasız tüm mahpuslara eşit olarak uygulanması, karantina sürecinin geçirileceği koğuşlarda hijyenik anlamda karantinaya uygun bir ortamın sağlanması gerekmektedir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun uyarınca her mahpusa yatak temini, tuvaletin tamiri, camın tamiri gibi yaşamsal ihtiyaçların giderilmesi, bu koğuşların diğer koğuşlarla denkliliğine dikkat edilmesi,
85. Kurumdaki hamamböceği sorununun çözümü için düzenli olarak ilaçlama yapıldığı belirtilmiş olmakla birlikte, sorunun kaynağının tespit edilmesi ve bütünüyle ortadan kalkması için farklı çözüm yollarının değerlendirilmesi,
86. Oda ve koğuşların temizliği için Kurum tarafından sağlanan temel temizlik malzemeleri miktarının pandemi koşulları da gözetilerek artırılması,
87. Nelson Mandela Kuralları’nın 12. maddesi “*Koğuş sisteminin uygulandığı yerlerde, aynı koğuşa bu şartlar altında birbirleri ile uyuşabilecek kişiler dikkatle seçilerek yerleştirilir.*” şeklindedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde bir koğuşun 2 kişi hariç neredeyse tamamı tarafından sigara içilmeyen koğuş talebinde bulunulmuştur. Bu çerçevede, sigara içmeyen mahpuslar için Kurum bünyesinde sigara içilmeyen koğuşların oluşturulması,
88. Dış kantin için sürekli olarak çalışacak bir personelin görevlendirilmesi, dış kantin taleplerinin olağan sürede yerine getirilmesi,
89. Kuruma ilk kabul sırasında mahpusların aramaları yapılırken Nelson Mandela Kuralları’nın 50. maddesi ve 29.03.2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik’in 34. maddesinin 2-(a)

---

⁷ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 63.

- bendi⁸ uyarınca mahremiyetin gözetilmesi ve hijyen kuralları göz önünde bulundurularak her mahpusa arama esnasında giymesi için tek kullanımlık önlük verilmesinin hassasiyetle sağlanması,
90. Yumuşak odanın deforme olan bölümlerinin tadilatı, odanın maksadına uygun olarak kullanılabilmesi için insani koşullara uygun olarak düzenli olarak temizliğinin sağlanması, belirli aralıklarla havalandırılması, haşere oluşumunun önüne geçilebilmesi için düzenli olarak bu alanın da ilaçlanması,
91. Yumuşak odalarda tuvaleti görmekte olan kamera açısının özel hayatın gizliliğine ve bu çerçevede mahremiyete saygı gerekliliğine uygun olarak yeniden ayarlanması,
92. Hem mahpusa hem de personele güvence oluşturacağından; yumuşak oda kayıt defterinin titizlikle tutulması ve eksikliklere mahal verilmemesi,
93. Nelson Mandela Kuralları'nın 19. maddesi⁹ de dikkate alınarak, yumuşak oda içerisinde geçirilecek sürede mahpusun onur kırıcı muamele teşkil edecek şekilde kıyafetlerinin çıkarılarak iç çamaşırları ile tutulmaması,
94. Nelson Mandela Kuralları'nın 56. maddesine göre *“Her mahpus hapislane müdürüne ya da müdürün temsil yetkisi verdiği bir hapislane personeline, her gün talep ya da şikâyette bulunma olanağına sahiptir.”* Kurallar'ın 57. maddesine göre *“Her talep veya şikâyet hemen ele alınır ve yanıtlanır. Eğer; talep veya şikâyet reddedilir veya makul bir süre içinde yanıtlanmazsa, şikâyetçi şikâyetini yargısal ya da diğer bir merci önüne götürme hakkına sahiptir.”* Bu çerçevede, Kurum içi dilekçelere makul sürede cevap verilmesi, mahpusların dilekçeleri hakkında yapılan işlemleri takip edebilmeleri için dilekçelerine kayıt numarası verilmesi ve İdare ile mahpuslar arasındaki iletişimin güçlendirilmesi,
95. Yabancı mahpusların sayısı ve dil çeşitliliği göz önünde bulundurularak yabancı dilde yayın yapan televizyon kanallarının TV kanalları arasına eklenmesi,
96. Kapalı alandaki spor faaliyetlerinin COVID-19 pandemisi nedeniyle durdurulduğu, mahpusların bu imkândan faydalanamadıkları bilgisi mahpuslarla ve İdare ile yapılan görüşmelerle teyit edilmiş olup, pandemi açısından risk oluşturmayacak

---

⁸ “Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir.”

⁹ “Mahpuslara hiç bir biçimde onur kırıcı veya aşağılayıcı giysi giydirilmez.”

şekilde aynı odada bulunan mahpusların birlikte spor faaliyetlerinden faydalandırılmasının değerlendirilmesi, COVID-19 pandemisi nedeniyle eğitsel, sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere ara verildiği ancak Kurumun açık spor salonunun görece geniş ve kullanıma uygun olması nedeniyle her koğuşun ayrı ayrı kullanımına yönelik düzenlemeler yapılması, sosyal faaliyetlerin artırılması, ceza infaz kurumlarının ıslah fonksiyonunu gerektiği gibi ifa edebilmesi için mahpusların taleplerinin uygunluğu değerlendirilerek çeşitli kurs ve etkinliklerin düzenlenmesi ve görüş haftalarında yapılamayan spor faaliyetlerinin telafi edilmesi,

97. Kurum kütüphanesindeki yabancı dilde (bilhassa Farsça, Arapça, Urduca) kitap sayısı ve çeşidinin, yabancı dil sözlüklerinde dil çeşitliliğinin artırılması,¹⁰
98. Gerçekleştirilen görüşmelerde, açlık grevi yapan mahpusların, grevi dönüşümlü yaptıkları için her yeni açlık grevi başlangıcında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 40. maddesi gereğince üç ay süreyle “kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılma” disiplin cezası aldıkları belirtilmiştir. Kanun'da bu disiplin cezasının verilebileceği haller saymak suretiyle belirtilmekle birlikte Kurum İdaresine 1-3 ay arası bir takdir marjı bırakılmıştır. İdarenin her dönüşümde 3 aylık bir disiplin cezası uygulaması ile sosyal ve kültürel etkinliklerden sürekli olarak uzak kalınmasının, gereklilik ve orantılılık ilkeleri, alınacak tedbirin korunmak istenen meşru amaca etkisi göz önünde bulundurularak tekrar değerlendirilmesi,
99. Annelerinin yanında kalan çocuklara mama, emziren annelere durumlarına uygun gıda temin edilmesine özen gösterilmesi,¹¹ Kurum İdaresince anne yanında kalan çocuklara ücretsiz bez temin edilmesi konusunda işbirliklerine devam edilmesi,¹² ,

---

¹⁰ Nelson Mandela Kuralları, madde 64: “Her hapislinenin tüm mahpus kategorilerinin kullanımı için, hem eğlendirici ve dinlendirici hem de eğitsel kitaplarla yeterince donatılan bir kütüphanesi bulunur ve mahpuslar kütüphaneyi tam olarak kullanmaya teşvik edilir.” Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 38: “Etnik veya dilsel azınlıklara mensup olan mahpusların ihtiyaçlarının karşılanması için özel düzenlemeler yapılmalıdır. Cezaevinde farklı grupların mümkün olduğu ölçüde kültürel alışkanlıklarını sürdürmelerine izin verilmelidir. Dille ilgili ihtiyaçlar, yetkin çevirmenler aracılığıyla ve belirli bir cezaevinde kullanılmakta olan dillerde yazılı materyal sağlanarak karşılanmalıdır.”

¹¹ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün beslenmesi” başlıklı 72. maddesinin 4. fıkrasına göre; “Kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara ve süt emziren annelere durumlarına uygun gıda verilir.”

¹² 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün bakıma muhtaç çocuklarının barındırılması” başlıklı 65. maddesinin 2. fıkrasına göre “Analarının yanında kalan çocuklara, yaş ve durumlarına ve ihtiyaçlarına göre yiyecek ve içecek verilmelidir.”

100. Ceza infaz kurumlarında ebeveyni ile kalan çocuklara, asla mahpus olarak muamele edilmemelidir.¹³ Çocukların sosyal ve psikolojik gelişimleri için Kurum bünyesinde çocuk oyun alanlarının tesisi, imkân olmaması halinde psiko-sosyal servis aracılığıyla çocuklara yönelik etkinlikler yapılması, çocuklara İdareden oyuncak, resim defteri, boya gibi gelişimlerine katkı sağlayacak materyallerin temin edilmesi,
101. Psiko-sosyal yardım servisi, mahpusların ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca mahpusların bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dâhilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servistir.¹⁴ Bu fonksiyonun tam anlamıyla yerine getirilebilmesi amacıyla, psikologların mahpuslarla mahremiyetin gözetildiği, birebir görüşmeler gerçekleştirebilmesi için uygun ortamın tesisi,
102. Kurum İdaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir.¹⁵ Ayrıca; mahpuslara, yaşlarını, sağlıklarını, fizikî koşullarını, dinlerini, kültürlerini ve çalıştıkları işin özelliğini gözeten besleyici gıdalar temin edilmelidir.¹⁶ Bu kapsamda, tüm mahpuslara yeterli ölçüde besin değerine sahip olan yemekler verilmesi; 26.10.2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İşe Yönetmeliği’nin 9. maddesi¹⁷ çerçevesinde, mahpusların vejetaryenlik beslenme tercihinin doktor kontrolüne bağlı tutulmaksızın dikkate alınması, vejetaryen beslenme talebine ilişkin sürecin daha hızlı ve yeterli besin değerleri sağlanacak şekilde gerçekleştirilmesi,

¹³ Nelson Mandela Kuralları, madde 29.

¹⁴ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik, madde 12.

¹⁵ Nelson Mandela Kuralları, madde 22.

¹⁶ Avrupa Cezaevi Kuralları, madde 22.1.

¹⁷ “İnancı gereği veya vegan, vejeteryan türü özel bir beslenme şekline sahip hükümlü ve tutukluların talepleri, işe miktarı ile sınırlı kalmak üzere karşılanır.”

103. Gerekli olmayan faaliyetleri askıya almak meşru ve makul olmakla birlikte, mahpusların açık havaya günlük erişim hakkı (günlük en az 1 saat) da dâhil olmak üzere temel hakları pandemi sırasında bütünüyle korunmalıdır. Karantina koşullarının havalandırma alanlarında bireysel olarak günlük havalandırma hakkının kullanılmasına hassasiyet gösterilmesi, özellikle mahpusların hastaneye sevkten kaçınmamaları için karantina koşullarında temel hijyen gereklilikleri başta olmak üzere hem fiziksel koşullar hem de etkinlik rejimi bakımından iyileştirilmeye gidilmesi, bu koşullarda tutulurken mahpusların diğer koşullar ile eşdeğer olanaklara sahip olması, mahpusların vakitlerini geçirebilmeleri adına bu koşullara TV sağlanmasının değerlendirilmesi ve karantina sürelerinin uzamamasına dikkat edilmesi,¹⁸

Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

104. Kurumda arttırılmış kapasitede mahpus barındırılması ve COVID-19 pandemisi nedeniyle ziyaret tarihi itibariyle personelin dörtlü vardiya sistemi ile 24 saat esaslı olarak çalışmasından kaynaklanan sorunların önüne geçilebilmesi adına özellikle kadın infaz koruma personelinin sayısının arttırılması,
105. Tamamı yabancı uyruklu mahpuslar için tahsis edilmiş koşullar için sürekli olarak görev yapacak bir tercüman istihdamının zorunlu olduğu düşünülmektedir. Nelson Mandela Kuralları 61/2’de; *“Mahpusa, yerel dili konuşmadığı durumlarda, hapishane yönetimi tarafından, bağımsız yetkin bir tercümanın hizmetine erişim olanağı sağlanır.”* denilmektedir. Bu bağlamda, dil çeşitliliği ve değişen ihtiyaç durumu göz önünde bulundurularak Kuruma tercüman tahsisinin gerçekleştirilmesi,

---

¹⁸ CPT Standartları, 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3], para. 48: “Açık havada egzersiz yapma konusunun üzerinde özellikle durulmalıdır. Mahkumların (tercihen genel bir faaliyet programının bir parçası olarak) her gün açık havada en az bir saat egzersiz yapabilmesi şartı, temel bir önlem olarak genel kabul görmüştür. CPT, istisnasız bütün mahkumlara (ceza olarak hücre hapsinde olanlar dahil) her gün açık havada egzersiz yapma imkanı verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Açık havada egzersiz yapılacak yerlerin makul büyüklükte ve mümkün olduğunca kötü hava şartlarında koruma sağlayacak biçimde olması gerektiği barizdir.” Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin üye devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları hakkında REC (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararına Ek 27 no.lu kuralına göre; “Her mahpusun günde en az bir saat açık havaya çıkarak egzersiz yapmasına fırsat verilmelidir. Eğer hava elverişsiz olursa mahpusların egzersiz yapmalarına imkân sağlayan alternatif düzenlemeler yapılmalıdır. Mahpusların bedensel sağlıklarını geliştirmek ve uygun egzersizler ile boş zaman etkinliklerine imkân sağlamak amacıyla doğru bir biçimde organize edilen faaliyetler cezaevi rejiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmalıdır. Cezaevi yetkilileri uygun tesisat ve ekipman sağlayarak bu tür faaliyetleri kolaylaştırmalıdır. Cezaevi yetkilileri ihtiyaç duyan mahpuslar için özel faaliyetler organize edilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarını kapsayan eğlendirici fırsatlar yaratılmalıdır ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir. Mahpusların egzersiz esnasında ve eğlendirici faaliyetlere katılmaları için birbirleriyle bir araya gelmelerine izin verilmelidir.”

106. Sağlık ve psiko-sosyal servis hizmetlerinden her mahpus tarafından eşit yararlanılmasını sağlamak amacıyla kurumdaki psikolog, sosyal çalışmacı ve doktor sayılarının artırılması,
107. Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içerisinde hareket edilerek mahpusların sağlık hizmetlerine daha hızlı erişebilmeleri için Kurumda tam mesai esası ile çalışan hekim görevlendirilmesi,
108. COVID-19'un yayılmasını önlemek için alınan her türlü kısıtlayıcı tedbirin yasal bir dayanağı olmalı, bu tip tedbirler gerekli, orantılı, insanlık onuruna saygılı ve belirli bir süreyle sınırlandırılmış olmalıdır.¹⁹ Nakil taleplerinin ivedilikle incelenmesi ve hak kayıplarının önüne geçilmesinin,²⁰ aileleri ile etkileşimlerinin sağlanmasının mahpusların ruhsal durumları ve rehabilitasyonları açısından olumlu sonuçlar²¹ doğuracağı düşünüldüğünden farklı coğrafi bölgeler ile karşılıklı nakilleri gerçekleştirilmesi,

Sağlık Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

109. Mahpusların sağlık hizmetlerine daha hızlı erişebilmeleri için Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tam mesai çalışan hekim görevlendirilmesi sorununun işbirliği içerisinde çözülmesi, tavsiye edilmektedir.

---

¹⁹ CPT/Inf(2020)13 Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi Bağlamında Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılan Kişilere Yönelik Muameleye İlişkin İlkeler Bildirisi 20 Mart 2020 (4) Bendi.

²⁰ Nelson Mandela Kuralları, madde 59.

²¹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Vintman/Ukrayna Kararı, Başvuru No: 28403/05 (23.10.2014).

İLAVE GÖRÜŞ

Karar Adı :

Karar Numarası : 2022/300, 2022/301, 2022/302, 2022/303, 2022/304, 2022/305,
2022/306

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK insan onurunu temel alarak;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokol'ün 19.maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMEK** ile yerine getirilir.

Öncelikle OPCAT kapsamında Kurumun ziyaret edeceği (özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları) yerlerin belirlenmesi gerekir.

6701 sayılı Kanun'da ziyaret edilecek yerler konusunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun gerekçesine baktığımızda **özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerler** şeklinde ibare bulunmaktadır.

Ek Protokol'ün 4.maddesi ise bu yerlerin bir kamu makamının verdiği emre binaen ya da kamu makamının teşviki veya rızası veya bilgisi dahilinde, yargı yetkisi ya da denetimi altında bulunan kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları ya da bırakılabilecekleri her hangi bir yer olduğu, ikinci fıkrada da;

Özgürlükten yoksun bırakılmayı **herhangi bir adli, idari veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözetli yerlerinde tutulması, hapsedilmesi veya yerleştirilmesi anlamına** geldiği belirtilmiştir.

AİHM işkence ile kötü muamele ayrımını, mağdura yapılan muamelenin yoğunluğu, muamelenin fiziksel ve ruhsal etkileri, mağdurun cinsiyeti, muamelenin uygulanış şekli ile yöntemi, eziyetin süresi, mağdurun sağlık durumu ve yaşı gibi göstergelerle değerlendirmektedir.

Ek Protokol ile kapsam bu şekilde ilkesel anlamda tahkim edilmesine rağmen Kurum, gereksiz ve görev kapsamında kalmadığını düşündüğüm (huzurevleri gibi) birçok yere Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyaretler gerçekleştirmektedir. Bu hususa bir kez daha dikkat çekmek isterim.

Ziyaretler sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgililere tavsiyelerde bulunulur.

Tarafı olduğumuz sözleşmelerde de insan onuruna vurgu yapılmakta, işkence ve kötü muamelelerin fiziksel ve ruhsal bakımdan insanda bıraktığı derin acı ve ızdırap olgusu üzerinde durulmaktadır.

Ek İhtiyari Protokol'ün 20.maddesinde Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler belirlenmiştir ki 6701 sayılı Kanunla bu yetkiler TIHEK'e verilmiştir.

- 1-Tüm alıkoyma yerlerinde bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin sayısının yanı sıra, bu tür yerlerin sayısı ve bulunduğu yere yere ilişkin her türlü bilgiye ulaşmak,
- 2-Bu kişilere yönelik tutum ve alıkonulma koşullarına ilişkin tüm bilgiye ulaşmak,
- 3-Tüm alıkoyma yerlerine ve bunların binalarına ve tesislerine ulaşmak,
- 4-Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerle, tanık bulunmaksızın, doğrudan doğruya ya da gerekli görülüyorsa çevirmen aracılığıyla veya Ulusal Önleme Mekanizmasının konuyla ilgili bilgi verebileceğine inandığı başka herhangi biriyle özel görüşmeler yapmak,
- 5-Ziyaret etmek istenen yerleri ve görüşmek istenen kişileri serbestçe seçmek.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Yine bu kapsamda yapılan ziyaretler adli bir vakanın soruşturulmasından ve de bir teftiş incelemesinden de tamamen farklıdır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen vb gibi) değerlendirilmesi de yine OPCAT uyarınca yapılması gerekir. Çünkü buradaki koşullar özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler üzerinde acı verici etkiler bırakabilir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan ve 2018 yılında yayınlanan Ulusal Önleme Mekanizmalarının Rolüne dair Uygulama Rehberinde;

“Görevinin karakteri önlemektir; ziyaret işlevlerini yerine getirirken bu gibi durumlara karşılaşırsalar dahi, UÖM’ler soruşturma yapmaz ya da işkence ve kötü muamele şikâyetleri ile ilgili hüküm vermezler. UÖM’lerin kurulmasına ilişkin mevzuat, yetkili makamları ve diğer paydaşları UÖM’nin tavsiyelerini yerine getirmeye ve tavsiyeleriyle ilgili diyaloga girmeye zorlamalıdır.

ULUSAL ÖNLEME MEKANİZMASI SORUŞTURMA ORGANI DEĞİLDİR. Bir UÖM’nin görevi, önleyici yaklaşımıyla, işkenceye karşı çalışan diğer organlardan farklıdır: işkence veya kötü muamele ile ilgili şikâyetleri araştırmak veya değerlendirmek yerine, kalıpları tanımlamak ve sistemik işkence risklerini saptamayı amaçlamaktadır.” değerlendirmelerinde bulunmuştur.

Kurumun bugüne kadar yaptığı ziyaretler sonucunda hazırlanan raporlara baktığımızda çoğunlukla Ulusal Önleme Mekanizması kapsamı dışında kalan hususların yer aldığı, yapılan tavsiyelerin soyut ve ilgisiz kurumlar muhatap alınarak yapıldığı görülmektedir.

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi "İşkence" terimini 1.maddesinde “ **bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetin herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırıp veren bir fiil anlamına gelir.** şeklinde açıklamaktadır.

İşkencenin tarifi verilmesine rağmen diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezaların neler olduğu konusunda bir tarif yapılmamış 16.madde de **1. maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiiller** şeklinde çerçeve çizilmiştir.

Kurumun raporlarına baktığımızda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kalan hususlar bir “tespit” olarak kalmakta bu anlamda bir değerlendirme yapılmamaktadır. “İşkence ve Kötü Muamele” ise raporlarda sadece “kelime” olarak kalmaktadır.

Diğer taraftan Kanunla kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir. Bu hükmün amacı da Ek İhtiyari Protokolün 19.maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda raporların konusunda uzman kişilerin hazırlanmasıdır.

Ayrıca tavsiyelerin de doğru muhataba; somut bir şekilde ve takibini de mümkün kılacak”.....şeklindeki uygulama/davranış/tutum işkence/kötü muamele teşkil

edebileceği değerlendirildiğinden bu uygulamadan vazgeçilmesi/yeniden gözden geçirilmesi...tavsiye olunur.” şeklinde yapılmalıdır.

Diğer taraftan Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamında bir resen inceleme kararı alınmış ise incelemenin sadece bu konu üzerinde yoğunlaştırılması gerekir. Aynı zamanda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyareti de yapılacaksa ziyaret raporunun ve resen inceleme raporunun ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak Kurumun Ulusal Önleme Mekanizması kapsamındaki görevini İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirmesi gerektiği kanaatindeyim.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu

Karar Numarası :2022/300

Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyaret raporu ile ilgili olarak:

1- Raporun 26. paragrafında, “*Kurumda temizlik malzemelerinin İdare tarafından sağlandığı belirtilmiş, ancak mahpuslarla yapılan görüşmelerde pandemi koşullarında yeterli olmadığı belirtilmiştir.*” şeklinde bir şikayet alınmıştır. Ancak temizlik maddelerinin ne kadar dağıtıldığı ve ne kadar dağıtılması gerektiği hususunda herhangi bir araştırma yapılmadığı ve cezaevi yönetiminden de bu konuda herhangi bir açıklama istenmediğinden,

2- Raporun 18. paragrafında “*Her mahpusun kendine ait bir yatağı olmadığı, bir kısmının yerde yattığı veya demir şilte üzerinde uydukları gözlemlenmiştir.*” şeklinde bir gözlemden bahsedilmektedir. Mahkûmlar suç türlerine göre koşullara ayrılmaktadır. Bu nedenle bazı koşullarda dönemsel olarak kalabalıklaşma olabilmektedir. Kalabalıklaşma olduğu durumlarda mahkûmlara yer yatağı verilmektedir. Yatağı olmayan hiçbir mahkûm bulunmamaktadır. Ancak ziyaret heyetinin olayı dramatize etmek için demir şilte üzerinde uydukları şeklinde gerçeği yansıtmayan ve iyi niyet sınırlarını zorlayan bir ifade kullanmasından dolayı,

3- Raporun 39. paragrafında “*taleplerine uygun sürede cevap verilmediği, İdare ile iletişim kurmakta sıkıntı yaşadıkları, Kurum içi dilekçelere dönüş alamadıkları ve Kurum içi dilekçelerine ilişkin bir evrak kayıt numarası verilmediği ifade edilmiştir.*” Mahkûmların bu iddiaları ile ilgili olarak ziyaret heyetince, söz konusu bu iddiada bulunan kişilerin vermiş olduğu dilekçelerin kayda alınıp alınmadığı hususu ile ilgili herhangi bir inceleme yapılmaksızın konunun rapora alınmasından dolayı,

4- Raporun 57. paragrafında “*Kurumda çocukları ile birlikte tutulan kadınlarla yapılan görüşmelerde çocukların oyun alanlarının bulunmadığı, İdareden oyuncak, resim defteri, boya temin edilmesinin talep edildiği belirtilmiştir.*” şeklinde bir tespitte bulunulmuştur.

Cezaevinde çocukların oyun oynaması için bir bahçe bulunmaktadır. Ancak pandemi nedeniyle söz konusu oyun bahçesi çocukların oyun oynamasına kapatılmıştır. Ziyaret heyetinin konuyu araştırmadan çocukların oyun alanlarının bulunmadığı şeklindeki tespitinin doğru olmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan 01.01.2021/31.06.2021 tarihleri arasında 6 aylık dönemde, 33 anne yanında kalan çocuk için;

Çocuk ve bebeklerin temizlik ve özel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla; 90 adet bebek bezi/ıslak mendil, 8 adet şampuan, 3 adet dişlik, 8 adet emzik, 7 adet biberon, 1 adet bebek yağı, 1 adet pudra, 37 adet diş fırçası/diş macunu ve 6 adet banyo havlusu,

Giyecek olarak; 43 adet iç çamaşır, 140 adet kıyafet, 35 adet ayakkabı/terlik,

Boş vakitlerini geçirmek için; 29 adet hikaye kitabı, 90 adet oyuncak, 100 adet boya malzemesi/boyama defteri, 17 adet lego/puzzle, 25 adet oyun hamuru dağıtıldığı elde edilen bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır.

Çocuklar için dağıtılan bu malzemelere ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın, idare tarafından çocuklara yukarıda belirtilen malzemelerin temin edilmediği şeklinde bir tespitte bulunulması ve bu tespite dayanarak “*çocuklara İdareden oyuncak, resim defteri, boya gibi gelişimlerine katkı sağlayacak materyallerin temin edilmesi,*” şeklinde bir tavsiyede bulunulmasının iyi niyet çerçevesinde izah edilebilecek bir tavsiye olamayacağı; ayrıca anne yanında kalan çocuklar ile ilgili olarak kamuoyunda olumsuz bir algı oluşturacağı değerlendirildiğinden,

Sayın çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Saffet BALIN

Kurul Üyesi